

conficere non teneatur de bonis filii, cogetur tamen pati, quod describantur bona, & de eis instrumentum publicum conficiatur: *arg. l. 1. §. recte. ff. usufructuarius quemadmodum caveat*, ut veniente casu mortis patris, vel avi, facilius sit probatio: & referat alios idem tenentes: & teneri patrem in conscientia, facere talem descriptionem de bonis filii, ut post mortem ejus constet: quæ fuerint bona filii, & illi tradi possint, affirmat Ludovicus Molina, *de justitia & jure tract. 2. dist. 219. ante finem.*
 Sed cum pater transit ad secundas nuptias, quo casu non amittit usufructum, sibi quæsitum in bonis adventitiis filiorum, nec legitimam administrationem, quam habet à lege in bonis filii, per textum in *l. ult. C. de bonis maternis. & in l. generaliter. in fin. l. femine. §. illud. C. de 2. nuptiis.* ex quibus sic adnotarunt communiter Doctores, *ibi. Bertachinus, in repertorio. 3. part. lit. P. verbo pater administrator vers. 30. incipit: Pater administrator esse non desinit.* Anton. Gomez. *in l. 15. Tauri, num. 15. Boerius decis. 198. in princ. Pinellus in dict. l. ult. num. 15. Parisius in conf. 29. num. 74 & 93. & 94. volum. 3. Baëga. de decima Tutori præstanda. cap. 4. num. 51. Menchaca de success. creat. lib. 2. §. 12. num. 36. Joannes Gutierrez practic. lib. 2. quest. 95. num. 12.* Dubium est, utrum teneatur inventarium conficere, & de utendo & fruendo arbitrio boni viri, & conservandis, ac restituendis bonis, satisfactionem præstare? & Pinellus *2. part. leg. 1. C. de bonis maternis n. 75. vers. ampliatur novo. regulam generalem constituit; ut scilicet parentes transeuntes ad secundas nuptias, satisficere teneantur, ac inventarium conficere: & allegat nonnulla jura, præcipue textum in l. hac edictali. §. in illud. C. de 2. nuptiis,* quæ in matre, non in patre loquuntur; sed & si in matre loquantur, adhuc Pinelli resolutione majori distinctione, & declaratione indiget, nimis enim indistinctè loquitur; prout etiam sequuntur illum, nimis absolute est loquutus Joan. de Matienço *in l. 2. tit. 1. gloss. 2. num. 16. lib. 5. affirmans teneri patrem, cautionem & satisfactionem præstare de utendo & fruendo arbitrio boni viri, ac reddita ratione bonis omnibus restituendis: Unde Alphonsus de Azevedo (qui prædictorum nullam mentionem facit) in l. 4. tit. 1. lib. 5. nove collect. regie. à num. 48. usque ad num. 55. præsentem questionem disputat; & tandem in contraria sententia remanet: Nec teneri patrem ad secundas nuptias transeuntem, prædictam satisfactionem præstare, aut inventarium conficere, secure defendit, & esse communem opinionem affirmat. Sicuti affirmarunt etiam, Joannes Nicol. *in l. generaliter. num. 163. C. de 2. nuptiis. Vilalobos in arario communium opinionum, lit. B. num. 47.* Id quod intelligi debet, dumtaxat procedere in bonis immobilibus, in quibus pater à prædictis oneribus liberatur, (ut ipse dicit) in quibus etiam, ultra eum & omnes animadverto, admittendam esse declarat onem traditam supra à num. 90. ut quamvis pater non teneatur satisficere, nec inventarium conficere, possit tamen ad instantiam filiorum, sive ex officio judicis compelli, ut descriptionem bonorum faciat etiam immobilium; ex ratione adducta in præcedenti questione. Ut post mortem patris constare possit apertius, quæ fuerint bona filii, vel adventitia, vel ex priori matrimonio provenientia, quæ reservari debuerunt. Idque ex regula generali, quam ex Bald. *in conf. 137. vol. 1. Cumano in conf. 88. & aliis.* Colligit Molina *de Hispan. primog. lib. 1. cap. 15. n. 28.* quod is qui satisfactionem non potest exigere, bonorum descriptionem petere potest. Quæ fortius debet habere locum in nostro casu, ubi pater transit ad secundas nuptias, quam in præcedenti, quo loquuti sumus in patre legitimo administratore, & usufructuario bonorum adventitiarum filii, qui secundo non nupsit, & tamen teneatur bonorum descriptionem pati, etsi inventarium conficere non debeat.
 Quod si bona sint mobilia, quæ reservari debent filiis prioris matrimonii, tunc pater ad secundas transiens nuptias, prædictam cautionem, & satisfactionem præ-*

stare inventarium conficere, & cætera facere debet, ad quæ mater adstringitur in *dict. l. hac edictali. §. in illud. C. de secundis nuptiis.* & sic, quoad bona mobilia æquiparantur maritus, & uxor secundo nubentes. Quod sentit expressè Alphonsus de Azevedo *in dict. l. 4. tit. 1. lib. 5. num. 52.* dum dicit bonorum mobilia, saltem memoriam, & æstimationem fieri debere; ut sciatur quæ bona erant, & ejus æstimationis & valoris: & in terminis admittit Anton. Gomez *in l. 15. Tauri num. 5. in princ.* quatenus rectè intelligit, decisionem textus, in *dict. §. in illud.* dum loquitur de bonis mobilibus, sic procedere in patre, sicut in matre: & post Bartolum & alios prius docuit Gregorius Lopez, (quem ipsi non referunt) *in l. 26. tit. 13. partit. 5. verb. fincam à sus hijos. in fine gloss. vers. sc. & adde ad prædicta.*
 Tenebitur etiam pater legitimus administrator, vel qui secundo nupsit, inventarium conficere solemne de bonis filii, si ipsius filii bona dilapidaret. Secundum Azevedum, *ubi sup. dict. num. 52.* ubi allegat solum Boerium, *decis. 61.* qui re vera male allegatur ad id, dicit enim totum contrarium, atque ex sententia Bartoli, Alexandri, Castrensis, Angeli & aliorum resolvit, verius & æquius esse, ut patri alienanti, dissipanti, aut male administranti bona filii, eorumdem bonorum administratio aufertur: & consequenter, quod talis pater dilapidans bona filii ab administratione removeri debeat, nec audiendus sit, etiam si velit cavere, aut inventarium conficere, quia cautio, sive inventarium, jus liberorum non redderet tutum. Ut post Alexandrum, & alios, rectius considerarunt (sed illorum nullam mentionem facit Azevedus) Arias Pinellus *2. part. leg. 1. C. de bonis maternis. num. 36. & num. 38. Afcianus Clementius. tract. de patria potestate. cap. 6. effect. 12. num. 14.* Franciscus Bursatus *in conf. 133. num. 56. lib. 2.* Petrus Surdus erudite comprobans *in conf. 116. num. 24. & num. 48. lib. 1.* Quod autem patri dissipanti bona filii, eorum administratio auferenda sit; Recepta est, & communis Doctorum sententia; uti ultra prædictos ex multis aliis tenent Chaffaneus *in consuetudinibus Burgund. rubric. 6. Des enfans. §. 5. gloss. & legitime administrat. num. 1. fol. mibi. 218.* Pinellus *dict. 2. part. num. 33. vers. sed etiam cessante dolo si pater dissipet; & 3. part. n. 74.* Rodericus Juarez. *allegatione 4. Baëga, de decima tutori præstanda: cap. 4. num. 8.* Molina *de Hispanorum primogeniis. lib. 1. cap. 16. num. 7.* Mendez de Castro, *in repetitione dicta leg. cum oportet. 2. part. num. 131. vers. Cui addatis casum alium.* Barbosa *in l. si constante. in princ. num. 41. ff. soluto matrimonio.* Molina *de justitia & jure tract. 2. dist. 228. vers. item si pater dilapidet bona adventitia filii.* Imò & usufructu privari debet pater, quando illi aufertur administratio bonorum, secundum Castrensem, *num. 4.* & Alexandrum, *num. 6. in l. Imperator. ff. ad Trebellianum.* quos alios referentes, sequuti sunt Boerius *decisione 61. num. 17.* Mendez *ubi sup. dict. num. 131.* Molina *dict. disput. 228.* ac verè pro illis considerari potest primò, id quod in aliis usufructuariis statutum esse, capitibus *segg. hujus libri,* latius demonstravimus. Quatenus communi Doctorum sententia receptum est, quod usufructuarius si non utatur, & fruatur arbitrio boni viri, aut dissipet res, in quibus usufructum habet, aufertur ei jus usufructus, & expelli potest per proprietarium. Et habens utile dominium alicujus rei, non usufructum solum, sicut pater, privatur illa, si malè se gesserit circa rem. Vassallus etiam, qui malè utitur se feudali, & malè tractat feudum, privatur illo: & conductor, qui malè versatus fuerit circa rem conductam, privatur ea. Et ut generaliter dicam, qui jure sibi competentem abutitur, privatur illo: ut dicta omnia, multis comprobantes, sic adnotarunt, & infinita congesserunt Chaffaneus *in consuetudinibus Burgundie. rubric. 4. §. 6. glossa ultim. à num. 6. fol. mibi 156.* Barbata *in conf. 36. à num. 12. lib. 2.* Afflicis *decis. 265. à num. 72.* Rolandus *in conf. 49. num. 19. & 21. lib. 2.* Baëga *de inope debitor. cap. 15. à num. 26. & de decima tutori præstanda.*

cap. 13. à n. 1. cum multis *segg. Menochius de arbitrariis lib. 2. centuria. 1. casu. 78. per totum.*
 106 Quod attinet verò ad matrem, utrum ipsa prædictam satisfactionem præstare teneatur, ac inventarium conficere, cum ad secundas transit nuptias? tractat Azevedus *in dict. l. 4. tit. 1. lib. 5. nove recopilationis. num. 53. & §. 4.* & dubitationem diluit textus in *dict. l. hac edictali. §. in illud. C. de 2. nuptiis.* Dicit enim, quod si lucra ex priori matrimonio provenientia, quæ reservari debent, consistunt in bonis immobilibus, non est opus cautione: quod declarat Azevedus *ubi sup.* in modo mulier solvendo sit, & idonea, ita ut filiorum jus securum esse possit. Cui addo; quod etiam in hoc casu, ad petitionem filiorum, vel ex officio judicis, tenetur mater bonorum descriptionem facere, ne bona aliquando occultari possint: Ex his, quæ in patre superius resolvimus, & dictis per Boerium *decis. 61. n. 22.* Quod si in rebus mobilibus lucra consistant, cautionem idoneam tenetur mater præstare, de ipsis rebus, aut earum æstimatione, aut si non potest cavere, possessio conceditur liberis caventibus de præstando usufructu matri, qui interim ex rebus percipietur, & neutro cavente, potior est conditio matris, ut declarant communiter glossa, Bartolus, Salicetus, & omnes; & ex communi Antonii Gomez. *in l. 15. Tauri. n. 5. in princ.*
 Procedunt autem, quæ huc usque dicta sunt, ut pater non teneatur satisficere, nec inventarium conficere, nec administrationis rationem reddere, quando pater bona filii, tanquam pater & legitimus administrator ratione patriæ potestatis administrat: secus tamen dicendum erit, cum pater administrat bona filii emancipati, aut filii in potestate, quorum usufructum non habet, tunc enim tenetur filio rationem de gestis, & administratis reddere, cavere, ac alia onera subire, prout quilibet alius administrator; ut post Bartolum, Castrensem, Socinum, Aretinum, & alios, plene probatur Craveta *in consil. 218. n. 3.* Decius *in consil. 110. col. final.* Rolandus *in consil. 49. n. 13. lib. 1.* Parisius *in consil. 89. col. 3. vol. 1.* Cephal. *in consil. 363. n. 9. lib. 3. & in consil. 466. n. 11. lib. 4. & in consil. 678. n. 26. lib. 5.* Bursatus *in consil. 133. n. 32. lib. 2. & his non relatis.* Pinellus *2. part. leg. 1. C. de bonis maternis, n. 27. & 29.* Joannes Gutierrez, qui ad propositum dicit nonnulla utilia, de juramento confirmatorio *1. part. cap. 4. n. 19. & seqq. & cap. 41. n. 12.* Caldas *in l. si curatorem habens, verbo, læsis, n. 134.* quibus consequens est dicere, quod in hac specie, inventarium etiam conficere pater compellatur: quod tacitè præsentium superius relati: & expressè Caldas Pereira (qui utiliter loquitur, & hanc resolutionem legibus hujus Regni applicat) *dicto verbo, læsis, n. 138. per totum.* Probaturque efficaci ratione, qui cum pater teneatur rationem administrationis reddere, & inventarium etiam conficere debet: Nam inventarii confectio eos tangit, qui rationem reddere tenentur; ut ex *l. tutor qui repertorium ff. de administratione tutorum, adnotavit Bertol. ibi: & ex l. cum tale. §. 1. ff. de conditionibus & demonstrationibus.* Paulus *ibidem, & ex aliis, Plotus de in litem jurando, §. 4. n. 85.* Pinellus *dict. 2. part. n. 21.* Quædam *diversarum questionum juris, cap. 11. n. 11. vers. & valet argumentum.* Rolandus *dict. conf. 49. n. 13.* procedunt etiam superiora (ut diximus) in patre legitimo administratore filii in potestate constituti, nec habebunt locum in patre nudo administratore, vel ut loquitur magis specificè, in patre tutore, vel curatore filii emancipati. Quod ut distinctione & claritate percipiat, animadverto; Quod pater ex legis dispositione, legitimus est tutor filii emancipati: filii autem in potestate constituti est legitimus administrator: *l. si superstitie, ubi sic notatur Doctores communiter. C. de dolo §. 1. Institut. de legitima parentum tutela. §. 1. de fiducia tutelæ. l. 10. tit. 16. partit. 6. & communem resolutionem agnoscunt Jason in l. si infantem. §. C. de jure deliberandi. & in l. preses. n. 3. C. de transact. Bertachin. in repert. 3. part. litera. P. verb. pater tutor. Joan. del Castillo Quotid. Controv. Juris, Tom. I.*

Tiraquel. *in præfatione leg. si unquam. C. de revocandis donationibus, n. 30.* Baëga. *de decima tutori præstanda, cap. 3. n. 17. & 28. & 79.* Bursatus *in consil. 133. n. 27. lib. 2.* Caldas Pereira, qui non refert prædictos, in *dict. l. si curatorem habens verbo, læsis, num. 138. vers. pater autem.* Nec desinit esse tutor filii emancipati pater, licet ad secundas convolverit nuptias, *l. generaliter. & ibi notat Angelus C. de secund. nup. l. 4. tit. 7. lib. 3. fori. Bald. in authentic. eisdem panis, num. 8. C. de 2. nuptiis.* Boerius, *decis. 266. num. 2.* Chaffaneus, & alii relati per Baëgam *de decima tutori præstanda, cap. 4. n. 51.* Bertachinus, *ubi supra, dicta litera P. vers. pater tutor.* Pater igitur, qui tutor, aut curator sit filii emancipati, quod inventarium conficere, administrationis rationem reddere, & reliqua facere teneatur: ad quæ alii tutores, vel curatores adstringuntur, ac bona ejusdem pro administratione tacitè obligentur, docuerunt Baldus, & alii Doctores *in dict. l. si superstitie. C. de dolo. Jason in dicta l. preses. n. 3. C. de transactionibus, & alii relatis, Tiraquellus in præfatione legis, si unquam. C. de revocandis donationibus, n. 2.* Bertachinus *dicta 3. part. verbo, pater tutor. vers. 3.* Baëga *de decima tutori præstanda, cap. 4. n. 6. 7. & 8.* Caldas Pereira *dict. verb. læsis, n. 138.* Quædam *diversarum questionum juris, cap. 11. n. 11.* Joannes Gutierrez *de juramento confirmatorio 1. part. cap. 41. n. 13.* Ausferius, *in apostilla ad Capellam Tholosanam decis. 105. in fine.* Emmanuel Soarez *in communibus, verbo, pater, n. 41.* Cavalcanus *de tutore & curatore. n. 291. fol. mibi 162.* Bursatus *in consil. 133. n. 32. lib. 2.* Caballinus *milleloquio. §. 52. n. 1. part. 2.* Afcianus Clementius *tract. de patria potestate cap. 6. effect. 14. n. 23. & 24. per totum.* qui habetur *8. vol. tract. part. 2. fol. mibi 117.* Sed quia prædicti Doctores non sitis explicarunt, utrum pater ipse, qui ita generaliter cæteris tutoribus æquiparatur, & eorum oneribus gravatur, (ut ipsi unanimiter agnoscunt) sit tutor sit, vel curator filii emancipati, aut nepotis ejus, satisficere teneatur, idque necessarium est. Latius aliquantulum, & distinctè magis, quam ipsi tradunt explicare studui, & pro vera resolutione præmitto, quod mater nutrit filiorum, inventarium conficere, satisficere, rationem administrationis reddere, & aliqua facere tenetur, quibus alii tutores gravantur. Id quod ex aliis multis resolvunt Pinellus, *2. part. leg. 1. C. de bonis maternis n. 28.* Baëga *de decima tutori præstanda, cap. 4. n. 41.* Caldas *in dict. l. si curatorem habens, verbo, læsis, n. 139.* Quædam *dict. cap. 11. n. 11. in fine.* Cavalcanus *de tutore & curatore, n. 24.* Spino *in speculo gloss. 29. de tutoribus, n. 35.* & expressè probatur *in l. 9. tit. 16. part. 6.* in illis verbis: *Mas si los huérfanos, solo que sea buena mujer e derecchido, pero deve dar e facer a los moços primeramente tal seguridad:* & iterum verbis sequentibus. Legitimus etiam tutor, satisficere tenetur, *l. legitimus ff. de legitimis tutoribus, §. 1. Institut. de satisfactione tutorum. dict. l. 9. tit. 16. partit. 6.* ubi Gregorius Lopez, verbo, *fadores,* & Pinel. & reliqui superius præcitati. Pater tamen legitimus tutor filii emancipati, aut nepotis ejus, an teneatur satisficere, nulla lege decisum extat. Corneus autem *in l. cum oportet, §. sed cum tacitas, C. de bonis quæ liberis, Crocius in l. frater à fratre, num. 56. ff. de conditione indebiti.* Pinel. *dict. 2. part. leg. 1. C. de bonis maternis, num. 27.* Caldas, Tiraquellus, Emmanuel Soarez, Cavalcanus, Ausferius, Bursatus, & alii relati supra n. 112. velut expressè sentiunt, patrem tutorem satisficere teneri. Dicunt enim, quod pater filiorum tutor cavet, & alia onera tutorum subit. Quod idem, solo Pinello relato, scribit Joannes Gutierrez *de juramento confirmatorio. 1. part. cap. 41. n. 13.* Baëga *de decima tutori præstanda. cap. 4. n. 6. qui cap. 2. n. 78. ejusdem tractatus, in hac questione nihil resolvit; sed dumtaxat se remittit ad Salicetum in l. 3. cap. de tutore, & curatore qui satis non dedit.* Albericum *in rubr. ejusdem tit. & glossam in l. 9. tit. 16. partit. 6.* quo loco Gregorius Lopez. verbo, *fadores,* refert Salicetum ubi supra dicentem, quod pater causâ cognitâ satisficet, non

aliis : & Albericum in dict. rubr. num. 1. ubi pro, & contra argumentatur ; & tandem resolvit quaestionem in haec verba : Puto considerandum, quod si patrimonium filii sit amplius, & persona patris indigens, & suspecta teneatur satisficere, alias non ; ut colligitur ex dict. l. legitimos, §. 1. & 2. Et hanc doctrinam videtur approbare Gregorius Lopez ubi supra. dum simpliciter ulterius proceditur, nec aliquid amplius dicit. Referens enim aliquid simpliciter, nec approbans, nec reprobans, approbare videtur illud : ut ex glossa & Tiraquello adnotavit Joann. Guttier, in repetitione legis, nemo potest. ff. de legatis l. n. 270. & confirmatur ex his, quae scripserunt Peralta in l. si quis in principio testam. n. 56. fol. mibi 391. Tiberius Decianus, tractatum criminalium lib. 3. cap. 9. in fine. & esse tutiorem Alberici, & Saliceti opinionem, ut pater non nisi causa cognita fatidat, & agnoscit expressè Quesada, quem nullus refert, diversarum questionum juris cap. 11. n. 11. quam etiam ego verissimam existimo ; si modò iudex in cognitione causae multa inquirat, & perferatur, ex quibus scire possit, qua via magis consultum possit, & debeat esse filio : quod inspectis moribus, conditione patris, & ejus substantia, amplitudine patrimonii filii, & aliis similibus, facile sibi constare poterit : ut juxta necessitatem casus occurrentis, patrem ab onere satisficationis excuset, vel adstringat : Nam cum certum quid in hoc statui non possit, arbitrio iudicis totum relinquendum est : ex dictis per Tiraquel. in l. si unquam. C. de revocand. donation. verb. omnia, vel partem aliquam, n. 27. 28. & seqq. & sic desent intelligi, quae in nostro casu resolvunt Emmanuel Suarez. in thesauro receptorum sententiar. in verb. pater, sub n. 41. Ascanius Clement. tract. de patria potestate cap. 6. effectu 14. n. 24. in fin. qui dicunt communem esse sententiam, ut patet cavere teneatur. Unde non possum non mirari, Doctorem Spino, in speculo testament. glossa. 29. de tutoribus. n. 35. primum in hac quaestione, eorum authorum, quos superius retulimus, nullam mentionem fecisse. Cum tamen de hac re disputationem instituerit. Secundo ita generaliter, & absque aliqua lege aut ratione constituisse, patrem tutorem, etiam divitem, à satisficatione non excusari, cum hoc casu Alberici, & Saliceti autoritate contrarium probari possit, ut supra vidimus. De aliis autem usufructuariis circa cautionem quid statuendum sit, capitibus sequentibus hujus libri plenè demonstrabimus. Sufficiat nunc, de patre legitimo administratore, & usufructuario bonorum adventitiorum filii, plenius, & distinctè magis quam adhuc egisse. His tamen addendum censemus unum, quod ex superioribus deduci valet, & in praxi utilissimum esse potest. Quòd cum pater ex legis dispositione legitimus sit administrator bonorum filii, & eorum usumfructum habeat, nec inventarium solemne conficere debeat, ut dictum est, non censetur cum illis in societate vivere, aut durare, & consequenter non tenetur lucra cum illis communicare, etsi non factò inventario bona simul possederit : & magna lucra acquisierit. Quod in terminis rectè adnotavit Palacios Rubios in repetitione rubricae de donationibus inter. §. 62. n. 31. qui commendat, & in facti contingentia sic iudicasse dicit. Et confirmari potest ex eo, quod quamvis societas non solum contrahatur expressè per pactum, aut stipulationem : juxta textum in l. 4. ff. pro socio. cum concordantibus adductis per Rolandum in consil. 91. n. 24. lib. 1. Hippolytum Riminaldum in consil. 280. n. 1. & 2. volum. tertio. Tiberium Decianum in consil. 97. num. 3. volum. secundo. sed etiam tacitè, tacito consensu, signis, factis, vel aliter declarato : ut contendit Franciscus Connanus commentariorum juris lib. 7. cap. 13. num. 1. Rolandus dicto consil. 91. num. 26. Caveta in consil. 26. num. 5. Cephalus in consil. 340. n. 6. lib. 3. Riminaldus senior in consil. 605. n. 13. volum. 4. Tiberius Decianus in consil. 36. n. 4. & n. 25. & 26. volum. 1. ut putà cum sociorum haeredes durant in opera societatis, & fratres, aut nepos cum patruo, diu simul

habitant, nulla unquam inter se reddita ratione, omnia bona retinent communia, Quo casu tacita societas censetur inter eos contracta : ut post Bartolum, Alexandrum, Baldum, & alios multos, latè probant Tobias Nonius in consil. 64. n. 10. Cephalus in consil. 247. n. 2. lib. 2. Menochius in consil. 12. n. 1. lib. 1. & in consil. 121. n. 103. lib. 2. Hippolytus Riminaldus in consil. 280. n. 19. volum. 3. Et in hoc Regno, quo inter conjuges, omnia bona constante matrimonio acquisita communicantur : Et altero eorum mortuo, bonis simul remanentibus, & non divisis, inter haeredes conjugis praemortui, & conjugem superstitem tacita societas contracta censetur, ut lucrorum & damnorum communicatio fieri debet : prout latius fundantes sic tenent Palacios Rubios in repetitione rubricae de donationibus inter. §. 62. n. 25. Gregorius Lopez. in l. 20. tit. 8. partit. 5. glossa magna, prope finem. Alvarus Valascus consultatione 63. n. 11. A quibus tamen dissentit Matiengo in l. 2. tit. 9. lib. 5. novae recopilationis. gloss. l. n. 13. & seqq. qui latius videndus est : & Alphonsus de Azevedo. ibi n. 15. & societas tacita, quando, sive ex quibus conjecturis contracta, aut continuata videatur, tam inter minores, quam inter majores, ut lucrorum & damnorum communicatio fieri debeat, plenissimè trançant, nec aliquid intactum relinquunt, Alvarus Valascus consultatione. 63. a n. 8. Rolandus in consil. 91. lib. 1. Menochius videndus omnino in consil. 12. per totum lib. 1. & in consil. 121. per totum lib. 2. & praesumptionum lib. 3. praesumptione 57. per totam. & vide praesumption. 56. Cephalus in consil. 247. per totum lib. 2. & in consil. 483. per totum, lib. 4. Hippolytus Riminald. in consil. 280. volumine 3. Tiberius Decianus in consil. 36. volum. 1. & in consil. 85. volum. 2. Ubi n. 5. & dicto consil. 36. n. 35. Tria copulatè requirit, ut societas tacite contracta, seu continuata censetur : Menoch. dicto consil. 121. n. 103. lib. 2. & Riminaldus dicto consil. 280. n. 19. volum. 3. Pedrocha Brixensis in consil. 27. n. 42. lib. 1. qui per totum consil. multa congerit in hac materia necessaria ; & Aldobrandinus in consil. 116. a n. 2. lib. 1. Ad rem igitur deveniendo, quamvis societas tacite contrahatur, & continuetur (ut dictum est) in patre legitimo administratore bonorum filii, haec tacita societas constitui aut considerari non debet : nam cum subsit alia ratio, quam societatis contractae, nempe legalis administrationis, illa attendenda est, ut societas contracta seu continuata non censetur : ut advertit Palacios Rubios ubi supra, & post alios Cephal. in consil. 247. n. 21. lib. 2. & faciunt adducta per Decium in consil. 446. num. 2. Alexandrum in consil. 132. num. 8. lib. 4. Socium in consil. 113. lib. 4.

CAPUT IV.

De definitione usufructus, & prima dubitanda ratione adversus eam, ubi bonorum paraphernalium ; & eorum, quae aestimata in dotem dantur, nonnulla dicuntur ; & alia plura, quae in praxi quotidiana sunt, remissivè traduntur : dominium rerum dotalium, dum constat matrimonium, uxoris ne sit, an mariti, dilucidè, & distinctè magis, quam adhuc explicatur ; & nonnulla novè adnotata per Authorem, cum singulari simul, & necessaria quarundam rerum explicatione in medium proponuntur : demum in quaestione superiori, Martini sententia quae à multis probata est, per Authorem defenditur, & iis quae novissimè scripserunt quamplures Authores nota adjicitur, novèque & subtiliter respondetur per eundem.

S U M M A R I U M.

- 1 Usufructus definitio traditur, & plenissimè explicatur, remissivè.
- 2 Definitio omnis periculosa in jure.
- 3 Definitio debet converti cum suo definito, ita ut alteri rei, quam definita non conveniat.
- 4 Contra definitionem usufructus prime dubitandi ratio proponitur.
- 5 De marito ad usufructuarium, & contra, validum argumentum fieri non potest.
- 6 Maritus in rebus dotalibus, fortissimè & potentius jus habet, quam usufructuarium in re usufructuaria.
- 7 Dotalium rerum, quae aestimatae in dotem dantur, dominium in maritum transit, ipsique effectus dominus, ad libitum de illis disponere potest.
- 8 Joannes Cephalus, in consil. 532. num. 9. lib. 4. novè & verè consultatus per Authorem.
- 9 Aestimatio rerum dotalium efficit ut omne lucrum, aut damnum constante matrimonio in rebus aestimatis contingens, mariti sit, & non uxoris.
- 10 Efficit etiam, ut sola aestimatio, sive pretium in obligatione sit, & inde soluto matrimonio aestimatio tantum peti, & solvi potest.
- 11 Maritus, quando habeat electionem in casu dotis restituenda, reddendi res dotalis, vel earum aestimationem, etiam cum res aestimatae in dotem datae sunt, remissivè.
- 12 Aestimatio rerum dotalium in dubio facit emptionem, & de nonnullis conjecturis, remissivè.
- 13 Et commendatum Jacobi Mandelli de Alba, consil. 136. a num. 5. lib. 2.
- 14 Dotalis res, quoties in pondere, numero, vel mensura consistunt, in dominium mariti transeunt, ut possit de illis libere disponere : tenetur tamen soluto matrimonio earum aestimationem praestare, licet fuerint absque ejus culpa consumptae.
- 15 Maritus soluto matrimonio, utrum teneatur aestimationem solvere rerum dotalium, quarum valor usque, & tempore consumitur, sive minuitur.
- 16 Uxor constante matrimonio triplicis generis bona habere potest, dotalia, simplicia, & paraphernalia.
- 17 Et de bonis paraphernalibus, fructibus eorum, & praeteriti, quod illa de jure hujus Regni observanda, plenè actum, remissivè.
- 18 Dotalium rerum, uxor ne, an maritus habeat ex lege dominium, & multis numeris sequentibus.
- 19 Pro marito duae leges expenduntur.
- 20 Et ad illas respondetur, explicaturque hoc numero, & sequenti. & infra à num. 36. quare maritus dotalium rerum sepe in jure dominus nuncupetur : & vide num. 22.
- 21 L. si praedium, C. de jure dotium, in favorem mariti ponderata, illius rationi satisfactum : Solutio Larvae, ab impugnatione Petri de Barbosa novè defensa per Authorem.
- 22 L. doce ancillam, C. de rei vindicatione : pro marito inducitur, & Petri de Barbosa solutio, & novè, & subtiliter impugnatur per Authorem, defenditurque, dotalium rerum dominium manere penes uxorem, constante matrimonio de jure civili, & de jure naturali, & numeris sequentibus.
- 23 Verbum, Videtur, fictionem, & improprietatè denotat.
- 24 Petri de Barbosa, in questione superiori nova concordia, novè, & verè consultata per Authorem.
- 25 Petri de Barbosa interpretatio ad textum in l. in rebus, C. de jure dot. novè, & concludenter improbata ab Authore.
- 26 Vulgatum Doctorum argumentum, quod ex l. doce ancillam, C. de rei vindicatione, desumitur, minime iugere pro marito, clarè ostensum per Authorem.
- 27 Legè dotalem, ff. soluto matrimonio. cum similibus, solutio traditur.

- 28 L. in rebus, C. de jure dotium, quae communiter ponderatur pro marito, novè, & singulariter declaratur per Authorem, & ibidem agitur, an dominium rerum dotalium, soluto matrimonio, transiret ipso jure in mulierem de jure Digestorum.
- 29 Referuntur multi Authores docentes, maritum esse verum dominum dotis, constante matrimonio.
- 30 Dotis dominium, dum constat matrimonium, penes mulierem esse, multis juribus probari, quae hoc numero, & sequentibus adducuntur.
- 31 L. tertia, §. sed utrum, ff. de minorib. quae vulgo allegatur in favorem domini mulieris constante matrimonio, ab impugnatione & solutione Petri de Barbosa novè defenditur.
- 32 Verbum, quod ex sui natura, & proprietate praesens tempus, & non futurum denotat, ad futurum referri non debet :
- 33 Verbum, est, de sui natura, veritatem & proprietatem significat.
- 34 Petri de Barbosa interpretationem, ad textum in l. quamvis, ff. de jure dotium, repugnare menti illius legis, novè & aperte ostensum per Authorem.
- 35 Referuntur multi Authores asserentes, uxorem esse veram dominam dotis constante matrimonio.
- 36 Et eorum opinio per Authorem probatur, & eleganter declaratur ; & numeris sequentibus.
- 37 L. cum in fundo ff. de jure dot. pro resolutione Authoris optimè ponderata.
- 38 Dicitio, quasi, improprietatem vocabuli, & imperfectionem dicti significat.
- 39 Nicasii resolutio, in questione tractata supra à n. 18. adducta, & novè consultata per Authorem.
- 40 Petrum Gregorium, eleganter & verè loquentum in hac materia ; nova Authore consideratio.
- 41 Joannis Vaudi Pedemontani opinio in hac materia, novè adducta, & probata per Authorem.
- 42 Jacobi de Carolis distinctio in hac materia novè consultata per Authorem.
- 43 Jacobi Cujacii declaratio in hac materia (quae huc usque per aliquem adducta non est) per Authorem expenditur, & ejusdem resolutioni applicatur.
- 44 Antonii Pichardi novissimam resolutionem in hac materia, Authore resolutioni convenire, novè consideratum per eundem.
- 45 Hieronymi de Cavallos novissimam distinctionem in hac materia, novam non esse, nec veram, jurisque rationi minimè convenire, novè & concludenter ab Authore probatum.
- 46 Maritus conventus actione personali, utrum liberetur ab onere satisficendi, si bona immobilia in dotem data possideat ; & novè inferitur ad l. 66. Tauri.
- 47 Dotalium rerum possessionem, penes maritum existere, & uxorem non possidere, ex sententia communi, & utrumque possidere, ex sententia aliorum Authorum.
- 48 L. sciendum, §. si fundus, ff. qui satisficere cogantur, explicatur : & num. sequenti.
- 49 Quesada, & Hieronymi de Cavallos rationes ad illum textum rejiciuntur.
- 50 Jacobi Cujacii interpretatio ad textum in dicto §. si fundus, novè expenditur.
- 51 Dotalia bona aestimata, vel inaeestimata, utrum computari debeant in summa mille ducatorum, (quae in l. 11. 12. & 13. tit. 1. lib. 6. novae collect. regiae, requisita est,) ut maritus onus armatae militiae subire teneatur, & in similibus casibus : & num. sequenti.
- 52 Legi Lucius, §. idem respondi, ff. ad municipalem, vera ratio redditur.
- 53 Hieronymus de Cavallos, in explicatione ad textum in dicto §. idem respondi, novè notatus per Authorem.
- 54 Mulieri competet rei vindicatio utilis contra quemlibet possessorem, non obstante dotis aestimatione, quando maritus non est solvendo : & gloss. verbo, aestimatae in l. in rebus, C. de jure dotium, latius explicata, remissivè.